

Samen werken aan een betere wereld

Pensioenfonds

Zorg & Welzijn

Inhoud

Samen werken aan een betere wereld	5
Klimaatverandering en vervuiling	8
Schoon water	10
Genoeg te eten	12
Goede gezondheidszorg	15
Opkomen voor mensenrechten	16
Goed ondernemingsbestuur	18
Een duurzaam financieel stelsel	20

Samen werken aan een betere wereld

We krijgen in de wereld steeds vaker te maken met moeilijke vraagstukken over klimaatverandering, milieuproblemen, gebrek aan water, gebruik van fossiele brandstoffen, stijgende prijzen van voedsel en een grotere kloof tussen arm en rijk. Daar is maar één antwoord op en dat is dat we samen de verantwoordelijkheid nemen om de wereld beter te maken. Wij doen dat via onze beleggingen.

Duurzaam beleggen voor pensioen

PFZW heeft een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Een goed en betaalbaar pensioen is niks waard in een wereld die niet leefbaar is. PFZW belegt daarom ook duurzaam. Dat wil zeggen: met zorg voor mens, maatschappij en milieu. Zo zorgen we voor financieel rendement én maatschappelijk rendement. Die kunnen prima hand in hand gaan. Wij zijn er van overtuigd dat ondernemingen die fatsoenlijk met mens en milieu omgaan, op termijn betere kansen hebben op goede financiële prestaties.

Wat we doen

PFZW belegt in ondernemingen en projecten die oplossingen bieden voor maatschappelijke vraagstukken. Dit noemen we *Beleggen in Oplossingen*. Denk aan duurzame energie, schone technologie voor de productie van voldoende voedsel, waterzuivering en goede gezondheidszorg. Ons doel is om in 2020 voor € 20 miljard beleggingen in oplossingen te hebben. Eind 2016 stond de teller al op € 10,7 miljard. We kijken daarbij wat die oplossingen opleveren, zo hebben via onze beleggingen 520.000 mensen toegang tot goede zorg gekregen.

Wat we niet doen

We beleggen niet in ondernemingen die wapens maken waar veel burgers slachtoffer van kunnen worden, zoals atoomwapens, clusterbommen en landmijnen. We beleggen ook niet in bedrijven die tabak produceren en in ondernemingen die mensenrechten schenden en daar niks aan veranderen. En we sluiten landen uit die mensenrechten schenden, zoals de Centraal-Afrikaanse Republiek, Noord-Korea, Syrië en Zuid-Soedan.

Wat we beter willen doen

Voor onze beleggingen kijken we naar een aantal punten: milieu, sociale omstandigheden en of een onderneming goed bestuurd wordt. Scoort een bedrijf slecht op één van deze punten? Dan gaan we met dat bedrijf in gesprek. We vragen bedrijven waarin we beleggen te verbeteren. Bijvoorbeeld door minder te vervuilen of te stoppen met het schenden van mensenrechten. Doen ze niet genoeg en merken we dat ze niet willen verbeteren? Dan kunnen wij ze uitsluiten. Dat betekent dat wij er niet meer in beleggen.

Meest duurzame pensioenfonds

De Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) onderzoekt elk jaar hoe duurzaam Nederlandse pensioenfonds zijn. PFZW is in 2016 voor de tiende keer op rij het meest duurzame pensioenfonds van Nederland.

Beleggen in Nederland

PFZW vindt het belangrijk om te beleggen in eigen land. Dat kan bijdragen aan een sterke Nederlandse economie. Daarom hebben we de afgelopen jaren de beleggingen in Nederland uitgebreid. In 2016 hebben we in totaal bijna 18 miljard belegd in Nederland. 3 miljard hiervan is belegt in de reële economie. In 2016 financierden we bijvoorbeeld verzorgingshuizen, hypotheek voor energie-efficiënte gebouwen en duurzame elektriciteitssystemen, duurzame gebouwen en warmtenetwerken.

Speciale aandacht

Bij onze beleggingen besteden we vooral aandacht aan de volgende thema's:

- Klimaatverandering en vervuiling
- Voldoende schoon water voor iedereen
- Genoeg te eten
- Goede gezondheidszorg
- Opkomen voor mensenrechten
- Goed ondernemingsbestuur
- Een stabiel financieel stelsel in dienst van de economie

Klimaatverandering en vervuiling

Klimaatverandering is een groot probleem. Stijgt de temperatuur in de wereld met meer dan 2°C, dan krijgen we te maken met droogte en overstromingen. Ijskappen smelten en er komt meer woestijn. Delen van de wereld zijn dan niet meer bewoonbaar. Ook ontstaat een tekort aan water en voedsel. Bovendien leidt klimaatverandering tot het uitsterven van dier- en plantsoorten.

Om iets aan de negatieve effecten van klimaatverandering te doen, is meer 'groene groei' nodig. Dus economische groei met duurzame energie en minder verspilling van grondstoffen. Groene groei biedt kansen. We beleggen al enkele honderden miljoenen euro's in duurzame energie. Die beleggingen laten we de komende jaren verder groeien.

Minder CO2 de lucht in

Een belangrijke oorzaak van klimaatverandering is de uitstoot van CO2. PFZW wil de CO2-uitstoot verminderen. We willen dat in 2020 de CO2-uitstoot van bedrijven waar wij in beleggen de helft minder is. We gaan meer beleggen in bedrijven die minder CO2 de lucht in blazen. Sinds 2016 verkopen we aandelen van de meest vervuilende bedrijven in de meest vervuilende sectoren, zoals energiebedrijven en olieproducenten. Ook gaan we met deze bedrijven in gesprek. We vragen ze om minder CO2 uit te stoten en sporen ze aan gebruik te maken van schone energie. Maar soms kiezen we er ook voor om fossiele brandstoffen (kolen, gas, olie) niet uit te sluiten. Fossiele brandstoffen zijn op dit moment nog nodig voor economische ontwikkeling en we kunnen nog niet zonder deze brandstoffen, denk aan benzine voor uw auto. Wel zien we de noodzaak van een overstap naar duurzame bronnen van energie. We gebruiken onze invloed waar mogelijk om die transitie te realiseren.

Schoon water

Wereldwijd hebben 620 miljoen mensen geen toegang tot schoon water. Gebrek aan water en vervuild water zijn bedreigingen voor de economie en voor het welzijn van mensen. Te weinig schoon water is één van de grootste wereldproblemen. Zeker in droge landen als China, India en de Verenigde Staten groeit de vraag naar water snel. In 2030 is de verwachte vraag naar water 40% groter dan het aanbod. Dit raakt ook ondernemingen waarin PFZW belegt. Vooral in sectoren die sterk afhankelijk zijn van water, zoals elektriciteitscentrales en de landbouw.

Mensen en ondernemingen moeten voldoende water hebben. Daarom willen wij daarin investeren. Nieuwe technologie en innovatie zijn nodig om beter met water om te gaan. Volgens de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) is de komende vijftien jaar € 68.000 miljard nodig om te zorgen voor voldoende schoon water. Nu en in de toekomst.

Enorme waterbesparing

Eind 2016 hadden we een totaal van 828 miljoen belegd in wateroplossingen. Via deze beleggingen is in 2015 103 miljoen m³ schoon drinkwater bespaard, gezuiverd en geleverd. Dit staat gelijk aan het gemiddelde waterverbruik van 840.000 Nederlanders.

Genoeg te eten

In 2050 is de wereldbevolking naar verwachting gegroeid naar 9 miljard. Het is een enorme uitdaging om ervoor te zorgen dat al deze mensen genoeg te eten hebben. In 2025 moet één hectare land voedsel opleveren voor vijf mensen; in 1960 leverde diezelfde hectare eten op voor maar twee mensen. Die hectare moet dus steeds meer voedsel opbrengen. De extra uitdaging is om voedsel op duurzame wijze te produceren. Door klimaatverandering en gebrek aan water is er minder land dat geschikt is om voedsel te verbouwen.

En ook gezond eten. Want het gaat niet alleen om de hoeveelheid, maar ook om de kwaliteit. Als voedsel van slechte kwaliteit is, kan dat leiden tot ondervoeding. Het voedsel bevat dan te weinig noodzakelijke voedingsstoffen. Ook te veel calorieën is slecht voor mensen.

Genoeg eten voor iedereen

Wij willen bijdragen aan het vergroten van de voedselzekerheid wereldwijd. We investeren daarom in oplossingen voor voedselproductie, toegang tot voedsel en voedselkwaliteit. Eind 2016 hadden wij 2,7 miljard euro belegd in voedseloplossingen. In 2015 is via deze beleggingen 110.000 ton extra voedsel geproduceerd, ten opzichte van de gemiddelde productie op landbouwgrond in hetzelfde land. Dit komt neer op 4.700 vrachtwagens met voedsel.

Goede gezondheidszorg

Veel landen hebben te maken met de problemen van vergrijzing en stijgende kosten voor zorg. Daarnaast heeft in ontwikkelingslanden een groot deel van de bevolking te maken met ernstige gevolgen van ziekten die niet besmettelijk zijn en goed te behandelen zijn, zoals suikerziekte. Per jaar sterven 38 miljoen mensen aan niet-besmettelijke ziekten.

Wereldwijd hebben twee miljard mensen geen toegang tot de medicijnen die ze nodig hebben. Dat moet vernaderen. Het is belangrijk om oplossingen te vinden die de zorg voor iedereen bereikbaar maken en houden. Zowel in ontwikkelde als in ontwikkelingslanden.

Goedkope medicijnen voor ontwikkelingslanden

We beleggen in farmaceutische bedrijven die een bijdrage leveren aan genezing of vermindering van verschillende ziektes zoals hepatitis C, HIV/Aids, verschillende vormen van kanker en diabetes. Naast beleggingen in de farmaceutische industrie investeerden we in leveranciers van deze industrie, zoals in machines voor laboratoria die zeer nauwkeurig en snel grote hoeveelheden diagnostische tests kunnen verrichten.

Eind 2016 hadden wij 3,4 miljard euro belegd in oplossingen voor gezondheidszorg. In 2015 hebben via deze beleggingen meer dan 530.000 mensen wereldwijd toegang gehad tot zorg of kunnen profiteren van betere zorg.

Opkomen voor mensenrechten

Het opkomen voor vrijheid en mensenrechten is belangrijk. Net als ondernemingen hebben ook beleggers de verantwoordelijkheid om via hun beleggingen voor mensenrechten op te komen. Wij houden ons aan de voorschriften van de Verenigde Naties en wij vragen ondernemingen dat ook te doen.

We controleren of de ondernemingen waarin we beleggen de mensenrechten naleven en zorgen voor goede arbeidsomstandigheden. Als dat niet zo is of als we twijfelen, gaan we met de onderneming in gesprek.

Betere arbeidsomstandigheden

PFZW zit in de PRI Labour Standards werkgroep. In deze werkgroep zitten 35 beleggers uit de hele wereld. Het programma van de werkgroep richt zich op arbeidsomstandigheden in de landbouw, bij grote voedselleveranciers, supermarkten en andere belangrijke partijen in de keten. We maken ondernemingen bewust van de risico's die zij lopen en wat zij daaraan kunnen doen. De eerste bedrijven in de sector zijn aangeschreven. Dit engagementtraject wordt de komende 2 jaar voortgezet met als doel de landbouwsector bewust te maken van de verwachtingen van investeerders ten aanzien van arbeidsnormen in de toeleveringsketen en het verbeteren van hun praktijken en de rapportage over deze kwesties.

Het schenden van mensenrechten kan negatieve gevolgen hebben voor ondernemingen. Zo kan het leiden tot vertraging van projecten of boetes voor ondernemingen. Ook kan het de goede naam van een onderneming beschadigen. Het kan zelfs een daling van de beurskoers met 50% of meer tot gevolg hebben.

Goed ondernemingsbestuur

Markten en ondernemingen die goed functioneren, zijn nodig voor duurzame ontwikkeling en dragen bij aan financiële en maatschappelijke winst. Voor het goed functioneren van een onderneming kun je niet zonder goed ondernemingsbestuur (*corporate governance*). Dat geldt voor alle ondernemingen, waar ook ter wereld en wat ze ook doen. Het bepaalt de waarde van de onderneming, ook in de toekomst.

Goed ondernemingsbestuur is dus van groot belang voor de waarde van de onderneming op de lange termijn. Andersom is een slecht ondernemingsbestuur daarmee een risico voor beleggers. Enkele belangrijke punten binnen het thema goed ondernemingsbestuur zijn goed beloningsbeleid en het geven van juiste informatie.

Op het matje geroepen

Wij steunen niet langer beloningen die voornamelijk zijn gericht op de belangen van bestuurders en niet op de belangen van het bedrijf en de maatschappij op de lange termijn. Wij vinden dat we van bestuurders mogen verwachten dat zij hun best doen om goede resultaten te halen. Daarvoor krijgen zij een salaris. Als zij topresultaten halen, mogen ze nog best een beloning extra krijgen.

Begin november 2016 hoorden wij dat NXP zou worden overgenomen door het Amerikaanse Qualcomm Incorporated. We hoorden toen ook hoeveel het bestuur van NXP zou ontvangen als deze overname door zou gaan.

Dit bleek meer dan \$400 miljoen te bedragen. Als belegger in NXP vinden we die beloning veel te hoog en volstrekt onaanvaardbaar. Sinds vorig jaar stemmen we over de hele wereld op aandeelhoudersvergaderingen tegen dat soort beloningsvoorstellen. We hebben in 2016 op 2.256 beloningsvoorstellen tegen de management aanbeveling gestemd. Bij NXP is het helaas nooit tot zo'n stemming gekomen. We hebben NXP daarom nu publiekelijk opgeroepen deze beloning aanzienlijk te matigen.

Een duurzaam financieel stelsel

Het vertrouwen in de financiële sector heeft door de financiële crisis van 2008 een flinke deuk opgelopen. Inmiddels is de wereldeconomie verder gegroeid, maar het vertrouwen in de financiële sector blijft laag. Toezichhouders en de financiële sector zijn op zoek naar manieren om het financiële stelsel stevig en duurzaam te maken.

Een stevig financieel stelsel is van wezenlijk belang voor uw pensioen. Op een goed werkende financiële markt kunnen wij het rendement halen dat nodig is voor een goed pensioen.

Aandacht voor de lange termijn

Beleggen in private equity betekent beleggen in bedrijven die niet op de beurs genoteerd zijn. Beleggen in private equity levert vaak extra winst op. Het komt neer op gemiddeld vijf procent meer pensioen.

Wij vinden dat alle beleggingen in het belang moeten zijn van onze deelnemers en van de maatschappij. De private equity-managers die wij aanstellen, moeten het pensioengeld beleggen volgens onze principes. Zij moeten rekening houden met onder meer fatsoenlijke arbeidsomstandigheden en het milieu.

Private equity is belangrijk voor de bedrijvigheid in ons land en onze winst. Veel bedrijven hebben private equity nodig om te kunnen groeien. Wij steunen voorstellen in de Tweede Kamer om private equity aanvaardbaar te maken. Er moet meer aandacht zijn voor de lange termijn, de kosten moeten omlaag en het moet beter uitgelegd worden. Daarnaast moet de beloning voor private equity-managers afhankelijk zijn van de resultaten die zij halen.

Tarieven en beloningen in private equity liggen vaak hoger dan in andere categorieën. We gaan in gesprek met de financiële dienstverleners over beloningen. Zo proberen we buitensporige beloningen tegen te gaan. Voor meer informatie over private equity kunt u [hier](#) klikken.

Bij Pensioenfonds Zorg en Welzijn kunt u onder andere rekenen op:

- **ouderdompensioen**
- **voorzieningen bij arbeidsongeschiktheid**
- **partnerpensioen voor uw partner en**
- **wezenpensioen voor uw kinderen jonger dan 21 jaar**

**Wilt u meer informatie over uw pensioen?
Stel direct uw vraag op pfzw.nl/info
of bel de klantenservice tijdens kantooruren
(030) 277 55 77.**

Pensioenfonds

Zorg & Welzijn